

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνελευση στον Κώστα Σωτηρόπουλο

Έχει κακακώσει την «έσωθεν» καλή μαρτυρία για το ανήσυχο και πρωτότυπο των θεατρικών παρεμβάσεων του, αφού, εκτός από τους νέους ηλικιακά συνεργάτες του στην ομάδα «Fresh Target Theatre Ensemble», κάποιες παλιές καρβάνες της δουλειάς έχουν επίσης μοιραστεί μαζί του τη δόξα της «επιτυχημένης πρωτοποριακής παράστασης».

Ένα από τα «Βραβεία Θεάτρου ΘΟΚ» για τη διετία 2009-2011, εκείνο της «Ερμηνείας Καλύτερου Ανδρικού Ρόλου», απονεμήθηκε στον Αντώνη Κατσαρή για την ερμηνεία του στην παράσταση «Η νέα τάξη πραγμάτων», που ήταν μια συρραφή τριών μονόπρακτων του νομπελίστα Χάρολντ Πίντερ σε μετάφραση του Ερρίκου Μπελιέ. Θέατρο, κινηματογράφος, εικαστικές τέχνες και οι θεατές να ακολουθούν σε συκοινωνούντες χώρους τους ηθοποιούς, εμπλεκόμενοι, άλλοτε σαν άορατα φαντάσματα και άλλοτε σαν ακούσιοι κομπάρσοι, στην εξέλιξη της θεατρικής δράσης. Η μπροσούρα του έργου έγραφε: «Σύλληψη - Σκηνοθεσία: Πάρις Ερωτοκρίτου (Fresh Target Theatre Ensemble)».

Ο «Εραστής» του ανέβηκε το 2008 μέσα σε ένα διαμέρισμα και στην κυπριακή διάλεκτο, ενώ σε συνεργασία με την ομάδα «Paravan Proactions» ανέβασε το έργο «Συμβόλαιο Εργασίας» στον δεύτερο όροφο των γραφείων της εταιρείας ερευνών RAI. «Για τον χώρο που θα χρησιμοποιήσουμε μας καθοδηγεί το ίδιο το έργο, δεν διαλέγουμε χώρους απλά για να κάνουμε εντύπωση», δηλώνει. Τώρα ο Πάρις μαζί με την ομάδα του παρουσιάζουν, στο πλαίσιο του φεστιβάλ «Κύπρια 2012», το έργο «A Slight Risk», το οποίο έγραψε και σκηνοθετεί ο ίδιος με αφορμή ένα ποίημα του Γιώργου Σεφέρη και την «αντανάκλασή» του στην υπόθεση Όραμς, που απασχόλησε την επικαιρότητα το 2009 και έκλεισε με την τελεσίδικη απόφαση του βρετανικού Εφετείου το 2010, βάσει της οποίας όλοι οι Ευρωπαίοι υπήκοοι που έχουν αποκτήσει με παράνομα μέσα ελληνοκυπριακές περιουσίες στην κατεχόμενη Κύπρο είναι εν δυνάμει ένοχοι για κλεπταποδοχή. Το ποίημα «Στα περίχωρα της Κερύνειας» του το ενεχείρισε ο Σύμης Σουκιούρογλου το 2007, αναγνωρίζοντας τη συμβολική σημασία του για την υπόθεση της Κύπρου.

– Τι σου προκάλεσε εκείνο το ποίημα του Σεφέρη;

– Μου το πρότεινε ο Σύμης γιατί είναι γραμμένο υπό μορφή διαλόγου και μου είπε ότι θα ήταν καλό να δραματοποιηθεί. Άρχισε να λειτούργει μέσα μου σταδιακά. Την πρώτη φορά που το διάβασα είπα «ωραία, καλό... όχι τόσο σπουδαίο, αλλά καλό...», τη δεύτερη φορά «...αρκετά καλό το ποίημα τελικά...». Σιγά-σιγά έγινε ένα από τα αγαπημένα μου ποιήματα. Ειδικά το σημείο προς το τέλος του, όπου υπάρχει ο μονόλογος της Μαργαρίτας που λέει ότι είναι φυλακισμένη μέσα στην Κύπρο: «...θα προτιμούσα τη ζεστασιά του ήλιου χωρίς τον ήλιο, θ' αποζητούσα μια θάλασσα που δεν αποζημώνει, ένα μαβί χωρίς

φωνή...», άρχισε να επενεργεί μέσα μου όλο και περισσότερο. Ο υπαρξιακός μονόλογος της Μαρθαρίας μες στο ποίημα. Μετά άρχισα να κάνω κάκι σχεδιάσμαα για μια αφαιρετική παράσταση, αλλά ύστερα από κάποιους μήνες, αφού είδα ότι η προσπάθεια αυτή δεν «πήγαινε» πουθενά, το άφησα και σταμάτησα να ασχολούμαι για περίπου ένα χρόνο. Μετά άκουσα για την υπόθεση των Όραμς και είπα, αντί να υπάρχουν δύο κυρίες το '54 όπως στο ποίημα, να τις αντικαταστήσουμε με ένα ζευγάρι Άγγλων το 2004. Γιατί ο διάλογος στο ποίημα ήταν μεταξύ δύο Αγγλίδων αποίκων του νησιού το 1954. Είπα λοιπόν ως χρησιμοποιήσουμε κάποια πράγμαα από την πλοκή της υπόθεσης των Όραμς και το πνεύμα του ποιήματος. Δηλαδή, ένας από τους χαρακτήρες του ποιήματος νιώθει εθλωβισμένος και φυλακισμένος στην Κύπρο, ενώ ο άλλος βλέπει την Κύπρο σαν τουρίστας. Τον ενδιαφέρει δηλαδή μόνο ο ήλιος, η θάλασσα, το καλοκαίρι, η γραφικότητα του νησιού κ.λπ. Άρα έπιασα το πνεύμα του ποιήματος και κάποια στοιχεία πλοκής των Όραμς και άρχισα να χτίζω το έργο πάνω σε αυτούς τους δύο πυλώνες.

– **Γιατί το έγραψες στην αγγλική γλώσσα;**

– Επειδή οι χαρακτήρες είναι οι ίδιοι Άγγλοι και επειδή είχα τη δυνατότητα γραφής στα αγγλικά, ήθελα να μιλήσουν στη γλώσσα τους. Χρησιμοποίησα επίσης κάποιους αγγλικούς ιδιωτισμούς, οι οποίοι θα «έχαναν» από ευχόν μετάφραση στα ελληνικά. Μια μετάφραση δεν μπορεί να μεταφέρει ποτέ το 100% της αυθεντικής γλώσσας. Ο πρώτος λόγος που το έκανα ήταν για να φτάσω πιο κοντά στους χαρακτήρες την ώρα που το έγραφα, ο δεύτερος ήταν για να περιορίσω τον ίδιο τον εαυτό μου και να μην ξεφεύγω σε πράγμαα που ενδεχομένως θα ελληνικά να με άφηναν να κάνω, όπως περιττές περιγραφές κ.λπ. Έθεσα για τον εαυτό μου κάποια πλαίσια. Και την ελευθερία μου την βρήκα μέσα στα πλαίσια αυτά.

– **Έτσι έχει και τη δυνατότητα να ταξιδέψει, ως πούμε, στην Αγγλία;**

– Ναι, βέβαια θα το ήθελα. Το πρώτο βήμα είναι η παράσταση στο φεστιβάλ «Κύπρια 2012» και το δεύτερο είναι να προσπαθήσουμε να το μεταφέρουμε έξω.

Οι χορηγοί, η υπνωτισμένη τέχνη και η συνήθεια της εναντίωσης

– **Πώς χρηματοδοτείται ένα τέτοιο εγχείρημα;**

– Το φεστιβάλ «Κύπρια» σου δίνει ένα ποσοστό των χρημάτων που ζητάς και το υπόλοιπο πρέπει να το βρεις εσύ, από χορηγούς δικούς σου ή από εισιτήρια που θα πουλήσεις εσύ. Ο προϋπολογισμός του συγκεκριμένου έργου είναι πεισμένος και μάλιστα επίτηδες. Έκανα την αίτηση χωρίς να «φουσκώσω» οτιδήποτε, γιατί ήθελα το έργο να ανέβει στη σκηνή οπωσδήποτε. Δεν ήθελα να κερδίσω λεφτά. Βέβαια ούτε θέλω να χάσω λεφτά. Δεν είμαι ο καλλιτέχνης που δεν τον νοιάζει τίποτα. Επιπλέον, πρώτη φορά χρησιμοποιήσαμε την πλατφόρμα της χρηματοδότησης από το κοινό μέσω του διαδικτύου, και ο λόγος αυτής της εκστρατείας ήταν γιατί θέλαμε να δοκιμάσουμε τη λειτουργία του κοινού ως εν μέρει χορηγού της παράστασης.

– **Τι αποτελέσματα είχατε;**

– Σχετικά καλά, αφού ήταν και η πρώτη φορά, αν και ήταν μικρό το ποσοστό των εξόδων που κάλυψε, γύρω στο 5%. Επειδή είναι ένα θέμα γνωστό, που αφορά τον κόσμο στη χώρα μας, θεωρήσαμε πως ήταν καλό να εμπλακεί και ο ίδιος ο κόσμος. Ήταν μια δοκιμή για τα επόμενα θέματα που μπορεί να εξοιμάσουμε. Δηλαδή να εμπλέξουμε ακόμη πιο πολύ τον κόσμο, όχι μόνο από την πλευρά της χρηματοδότησης, αλλά ίσως αυτό να επεκταθεί και στο να ρωτήσουμε τον κόσμο τι θέμα θα τον ενδιέφερε να δει στο θέατρο, που να έχει σχέση με την κοινωνία στην οποία ζούμε. Εκτός από λεφτά, ο κόσμος μπορεί να δώσει ιδέες, να χτίσουμε πάνω σ' αυτές και να τις παρουσιάσουμε. Έτσι σιγά-σιγά θα φέρουμε κι άλλο κόσμο μέσα στο θέατρο, αφού θα φτιάχνουμε πράγματα που θα θέλουν οι ίδιοι να δουν.

– **Ποια είναι η ανταπόκριση του κοινού στον δικό σας τρόπο προσέγγισης της θεατρικής πράξης;**

– Η μέχρι τώρα υποδοχή των προτάσεών μας είναι ικανοποιητική. Νομίζω ότι μπορούμε να προσπαθήσουμε να κάνουμε πράγματα ανάξια ενός επιπέδου το οποίο μπορεί να βρει κάποιος σε άλλες χώρες. Τουλάχιστον πρέπει να πιστέψουμε ότι μπορούμε ή ότι είμαστε στον δρόμο. Δεν πρέπει να υποτιμούμε συνέχεια τον εαυτό μας, δεν πρέπει να τον κλείνουμε. Να ελπίζουμε στο επόμενο βήμα. Όπως είπε και ο Samuel Beckett: «Fail, fail again, fail better», δηλαδή: «να αποτύχεις, να αποτύχεις ξανά, να αποτύχεις καλύτερα». Και να έχεις ένα στόχο, ο οποίος, όσον αφορά εμένα και την ομάδα μου, δεν είναι να είναι απλά μια καλή παράσταση για τα «κυπριακά δεδομένα» –έκφραση που με ενοχλεί γιατί θεωρώ ότι μας εγκλωβίζει και μας φρενάρει δημιουργικά–, αλλά το να κάνουμε καλές παραστάσεις ανεξαρτήτως δεδομένων και χωρών. Όσον αφορά το κοινό, ένας από τους στόχους της ομάδας είναι να αποτελεί το θέαμα που βλέπουν μια εμπειρία για τους ίδιους αντί μια παθητική θέαση.

– **Τι γίνεται τώρα με τον προβληματισμό του καλλιτέχνη-δημιουργού σε σχέση με αυτά που συμβαίνουν γιγύρω μας; Νομίζω τίθεται και ένα θέμα επιβίωσης του ανθρώπου που ασχολείται με την τέχνη.**

– Ναι, υπάρχει ένα θέμα επιβίωσης. Εγώ δεν είμαι από τους ανθρώπους που λένε ότι η κρίση βοηθάει τις τέχνες. Η θέση ότι στην κρίση ανθίζουν οι τέχνες, θεωρώ ότι μπορεί να ισχύει, μπορεί και να μην ισχύει. Αλλά δεν «πιπιλώ» αυτή την καραμέλα. Άλλωστε, σε όλη την ιστορία, η επιβίωση των καλλιτεχνών και της τέχνης βασιζόταν σε χορηγούς, σε ευεργέτες και σε προστάτες. Σε εκείνο που μπορεί να βοηθήσει η κρίση είναι να βρούμε πιο ευφάνταστους τρόπους να δημιουργούμε πράγματα που να μη χρειάζονται πολλά λεφτά. Άρα, στο να επικεντρωθούμε σε πιο ουσιαστικές διαδικασίες, πιο ανθρώπινες. Και όσον αφορά τους ίδιους τους καλλιτέχνες, ίσως η κρίση βοηθήσει στο να «προσχειωθούμε» λίγο. Άνθισε τόσο πολύ η τέχνη, ασχολήθηκαν τόσα πολλά άτομα, έγιναν τόσες πολλές εκθέσεις, τόσα πολλά ακριβά πράγματα βρήκανε αγοραστές. Είναι ευκαιρία να επανέλθουμε σ' έναν πιο φυσιολογικό ρυθμό.

– Κάποιοι μίλησαν και για πλήρη επικράτηση της «κρατικοδίαιτης» τέχνης.
– Δεν μπορείς να βγάλεις από την εξίσωση τους χορηγούς, είτε αυτό είναι το κράτος, είτε κάποιος πλούσιος προστάτης της τέχνης. Πάντα υπήρχαν αυτά τα άτομα ή αυτοί οι θεσμοί. Το θέμα είναι ότι τώρα δεν μπορούμε να βασιζόμαστε μόνο πάνω στο κράτος, πρέπει «συν κράτος και χείρα κίνει». Πρέπει να βρούμε και εναλλακτικές μεθόδους χρηματοδότησης ή ανταλλαγής υπηρεσιών για να συνεχίσουμε να κάνουμε πράγματα.

– Σε προβλημάτισε καθόλου το γεγονός ότι δεν κατάφερε η τέχνη να προετοιμάσει τον κόσμο για τα σημερινά ενδεχόμενα ή ακόμα και να τα αποτρέψει;

– Το μεγάλο ερώτημα είναι, μήπως και οι άνθρωποι της τέχνης πιάστηκαν και οι ίδιοι σε αυτή την παγίδα; Μήπως υπνωτίστηκαν και αυτοί από το περιβάλλον; Μήπως είπαν «εντάξει, δεν είναι μεγάλος κίνδυνος»; Και δεν μιλάμε για όλους. Γιατί σίγουρα κάποιοι μιλούσαν προειδοποιώντας και συνεχίζουν να μιλούν. Επίσης, νομίζω ότι έγινε και κάτι άλλο, που το είχε επισημάνει σε μια συνέντευξή του ο Σαββόπουλος και μου έκανε εντύπωση. Μιλώντας για την Ελλάδα, είπε ότι οι «ανήσυχοι» καλλιτέχνες παίρνανε θέση συνεχώς ενάντια σε κάτι, είτε αυτό ήταν μια κατεστημένη κατάσταση που δεν τους άρεσε, είτε το κράτος κ.λπ. Πάντα απέναντι σε κάτι. Όταν αυτό γίνεται συνέχεια, συμβαίνουν δύο πράγματα: το πρώτο είναι ότι εκείνοι στους οποίους θέλεις να απευθυνθείς συνηθίζουν να σε ακούνε να καταγγέλλεις και να διαμαρτύρεσαι και δεν δίνουν σημασία, και το δεύτερο είναι ότι, αν βλέπεις συνέχεια απέναντί σου αυτό που σε ενοχλεί, κάποια στιγμή σε σταματάει από το να μπορείς να δεις μέσα σου. Εγώ είμαι σε μια φάση που προσπαθώ πλέον πρώτα να βλέπω μέσα μου για να βγάλω κάτι έξω, αντί να στέκομαι απέναντι σε κάτι και απλώς να κριτικάρω ή να εναντιώνομαι. Και αυτή η παράσταση, το «A Slight Risk», θεωρώ ότι είναι η αρχή αυτού του ταξιδιού μέχρι να αλλάξω κι εγώ.